
Bílá kniha nasadí absolventům klapky na oči

Bílá kniha nasadí absolventům klapky na oči

PRAVO

18.09.2009, autor: Jiří Zlatuška

Reforma terciárního vzdělávání připravovaná podle Bílé knihy hrozí privatizací řízení veřejných vysokých škol jejich podřízením zástupcům privátních firem nebo osobám z politicko-ekonomického prostředí dosazeným jako reprezentanti "externích společenských zájmů".

Klíčovým důvodem omezení autonomie veřejných vysokých škol a kritiky jejich současného působení je pro Petra Matějí a jeho spolupracovníky záměr podřídit vysoké školy firemním zájmům a přenést část nákladů na zapracování nových zaměstnanců na veřejnou sféru.

Absolvent vysoké školy by měl být v menší míře vzdělaným člověkem s otevřenými možnostmi vybrat si své další profesní uplatnění a jeho vzdělání by ho mělo přednostně nastrčit do konkrétními firmami vyžadované specializace.

Absolventům se mají za veřejné prostředky věnované na jejich studium - a v budoucnu i za jejich vlastní peníze, které zaplatí na školném - nasadit klapky na oči, které je dovedou k omezenému počtu možných zaměstnavatelů. Tento motiv je podobný důvodům přesunu části financí Akademie věd do působnosti ministerstva průmyslu a obchodu a hrozbě faktické likvidace veřejných výzkumných institucí zřizovaných AV ČR. Reformní úderka, která koncipovala změny financování výzkumu, se ostatně s autory Bílé knihy do značné míry překrývá.

Bílá kniha se při popisu údajně katastrofální úrovně vzdělání na našich vysokých školách s ohledem na požadavky praxe uchyluje k sugestivním formulacím, které připomínají rezoluce z dob, kdy se "pracující inteligence" podřizovala zájmům dělníků a rolníků: "Zaměstnavatelské a profesní svazy proto nemohou být lhostejné k situaci ve vzdělávací oblasti a věnují jí čím dál tím větší pozornost (viz např. materiál Svazu průmyslu a dopravy ČR Strategické potřeby českého průmyslu v letech 2008- 2011). Zaměstnavatelé obecně začínají vnímat situaci vzdělávacího systému na všech úrovních jako neuspokojivou a požadují zásadní změny i na úrovni terciárního vzdělávání."

Pohled na mezinárodní srovnávací data však ukazuje zcela jiný obrázek, ze kterého relevance našich vysokých škol k trhu vysoce kvalifikované práce vychází výjimečně dobře. Srovnávací analýza OECD, jejíž nové vydání "Education at a Glance 2009" nyní vyšlo, dovoluje kritiku autorů Bílé knihy srovnat s údaji o zaměstnání 25-34letých absolventů vysokých škol na místech, která skutečně vysokoškolskou kvalifikaci potřebují.

Česká republika je zde s 93 procenty na druhém místě po Lucembursku (s 96 procenty), což je vysoko nad průměrem OECD se 79 procenty. Země, které se často udávají jako vzory s fungujícím propojením studia a potřeb praxe - ať již přes školné nebo zástupce ve správních radách - jsou na tom s kvalifikovaným uplatněním svých vysokoškoláků mnohem hůř než my: Spojené státy jsou na pouhých 63 procentech, Kanada na 64, Irsko na 65, Velká Británie na 76 a Austrálie na 77. Osvědčená zásada stanoví, že pokud něco není porouchané, nemá se člověk pokoušet to opravovat. V nedávném průzkumu většina akademických pracovníků vyslovila spokojenost se stávajícím modelem akademické samosprávy a rolí akademických senátů v ní (u těch, kteří vyslovili výhrady, navíc není jasné, jakou z řady možných alternativ by preferovali).

Z mezinárodních srovnání je zřejmé, že tato většina není jen povšechně "protireformně" naladěná, ale že vidí přednosti a problémy akademické autonomie mnohem realističtějším pohledem než autoři Bílé knihy. Reforma potřebuje revizi svých chybných východisek mnohem naléhavěji, než potřebují vysoké školy měnit systém své akademické samosprávy.